

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ústí nad Labem - pobočka v Liberci rozhodl samosoudkyně Mgr. Lucíí Trejbalovou ve věci

žalobce : X
bytem X

proti

žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**
sídlem Na Poříčním právu 376/1, Praha 2

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 28. 7. 2020, č. j. X

takto:

- I. Žaloba proti rozhodnutí Ministerstva práce a sociálních věcí ze dne 28. 7. 2020, č. j. X, se zamítá.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Žaloba

1. Žalobce se včasnou žalobou domáhá zrušení shora uvedeného rozhodnutí žalovaného, kterým bylo zamítnuto jeho odvolání a potvrzeno rozhodnutí Úřadu práce ČR – Krajské pobočky v Liberci (dále jen „úřad práce“) ze dne 2. 6 2020, č. j. X. Prvostupňovým rozhodnutím úřad práce podle § 49 odst. 5 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, zamítnul žalobcovu žádost o dávku mimořádné okamžité pomoci z důvodu mimořádné události podanou dne 17. 4. 2020.
2. Napadenému rozhodnutí i rozhodnutí úřadu práce žalobce vytýkal absenci řádného odůvodnění.
3. Dále žalobce namítal, že úřad práce není oprávněn požadovat prokázání čehokoliv, požadavek prokazovat skutečnosti neuvedené v zákonném tiskopisu musí řádně zdůvodnit. Správní orgány neprokázaly, že požadované údaje jsou skutečnostmi rozhodnými pro přiznání nároku na dávku. Výzva k prokázání skutečností byla nepřezkoumatelná, nemůže zakládat účinky dle § 49 odst. 1 a 5 zákona o pomoci v hmotné nouzi a měla za následek nezákonnost rozhodnutí. Z předepsaných tiskopisů ani ze zákona nevyplývá potřeba zjišťovat kdo a za jakých podmínek poskytl půjčku k překlenutí nedostatku prostředků na základní potřeby. Tvzení, že se žádost o mimořádnou okamžitou pomoc podává v měsíci, kdy k mimořádné události dojde, žalovaný nedoložil citací příslušného zákonného textu.
4. Žalobce uvedl, že úřad práce zastavil vyplácení opakující se dávky hmotné nouze, aniž o tom vydal rozhodnutí, pro žalobce tedy šlo o mimořádnou, těžko očekávanou kalamitní událost. Dávka mimořádné pomoci je podle žalobce k řešení takové situace určena, jeho žádost o dávku je důvodná.
5. Žalovaný ve smyslu § 68 odst. 3 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu, postup úřadu práce nezdůvodnil, nerozvedl úvahy, kterými se řídil při hodnocení důkazů. Úřad práce se nezákonnosti dopustil tím, že před vydáním napadeného rozhodnutí neumožnil žalobci zjistit, jak se vypořádal s námitkami v replice k výzvě, tyto s žalobcem neprojednal. Žalobce tak nemohl kvalifikovaně reagovat, popřípadě podat návrhy.
6. Žalovaný si byl vědom toho, že úřadu práce žalobce opakovaně sdělil, že písemný doklad o půjčkách neexistuje, přesto byl opakovaně šikanózně vyžadován. Závěr o neexistenci dluhu na nákladech na bydlení a schopnost prostředky na živobytí zajišťovat vlastními silami nebo pomocí osoby blízké žalovaný nepodložil žádnými důkazy.
7. Jde o mimořádnou dávku, u které z logiky věci nelze řešit, jakým způsobem byly dosud hrazeny náklady na bydlení a živobytí. Žalovaný pomlčel o tom, jaké závažné pochybení bylo zjištěno. V řízení o žádosti neproběhlo dokazování, nebyly dány jasné důvody k zamítnutí žádosti. Rozhodování nese znaky libovůle, rozhodnutí byla vydána v rozporu se základními zásadami řízení.

8. Z uvedených důvodů žalobce navrhol, aby soud napadené rozhodnutí žalovaného i rozhodnutí úřadu práce zrušil.

II. Vyjádření žalovaného

9. V písemném vyjádření k žalobě žalovaný uvedl, že žalobce požádal o dávku mimořádné okamžité pomoci na úhradu nezbytného jednorázového výdaje ve výši 10 500 Kč a uvedl, že v důsledku dlouhodobé nezaměstnanosti a nesprávností při činnosti pracovníků úřadu práce zůstává bez prostředků na placení svých životních nákladů, bydlení a živobytí. Úřad práce dne 7. 5. 2020 vyzval žalobce k doložení dokladů, jakým způsobem si obstarává finanční prostředky na úhradu bydlení a živobytí, zda má dluhy na bydlení. Z úřední činnosti je přitom orgánům pomoci v hmotné nouzi známo, že žalobce pobíral opakované dávky pomoci v hmotné nouzi, příspěvek na živobytí do února 2018 a doplatek na bydlení do ledna 2018, poté mu byly odejmuty, žalobce je dlouhodobě nezaměstnaný. Požadavek úřadu práce na vysvětlení, kde žalobce získává prostředky na úhradu základních potřeb a nákladů na bydlení, je legitimní, neboť úřad práce zjišťuje celkové majetkové a sociální poměry žalobce. Samotné nevyhovění výzvě je relevantním důvodem pro zamítnutí žádosti o dávku podle § 49 odst. 5 zákona o pomoci v hmotné nouzi.
10. Žalovaný se nato vyjádřil k povaze dávky mimořádné okamžité pomoci z důvodu mimořádné události. Dávka žalobci nebyla přiznána, neboť ji žádal na úhradu pravidelných nákladů na bydlení a výdajů na živobytí, které takovou mimořádnou událostí nejsou. Žalobce si tyto náklady hradí nezávisle na dávkách hmotné nouze z jiných zdrojů, které odmítnul specifikovat. Z uvedených důvodů žalovaný navrhol, aby soud žalobu zamítnul.

II. Posouzení věci krajským soudem

11. Krajský soud přezkoumal napadené rozhodnutí a řízení jeho vydání předcházející v řízení dle části třetí hlavy druhé dílu prvního zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), v rozsahu a mezích uplatněných žalobních námitek, vycházel přitom ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu, v souladu s § 75 odst. 1, odst. 2 s. ř. s.
12. Ve věci proběhlo dne 26. 11. 2020 ústní jednání, žalovaný se z účasti na jednání omluvil, žalobce setrval na svých stanoviscích. Žalobce odkázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu sp. zn. 6 Ads 163/2017 a hovořil o povinnost poskytnutí součinnosti žadateli s odstraněním vad žádosti. Uvedl, že § 72 zákona o pomoci v hmotné nouzi stanoví povinné doklady, které má žadatel doložit. Dále žalobce zopakoval, že úřad práce měl výzvu k doložení dokladů řádně odůvodnit, uvést, jaké skutečnosti jsou rozhodné, a toto zdůvodnil. Vdaném případě se vše točí kolem půjček, pokud žalobce sdělil, že své náklady hradí z půjček a neexistuje o tom písemný doklad a úřad práce má o jeho tvrzení pochybnosti, bylo na místě pochybnosti o pravdivosti tvrzení o půjčkách odůvodnit. Z repliky vyplynulo, kde žalobce prostředky získává, když uvedl, že je to z půjček. Správní orgány přitom tvrdí, že žalobce požadované skutečnosti nevysvětlil. Úřad práce měl dle § 37 odst. 3 správního řádu žalobce vyzvat k odstranění vad repliky, pokud byly sdělené

skutečnosti nedostatečné. Skutečnost, že si žalobce prostředky půjčuje je přitom úřadu práce známa. Žalobce zmínil, že mu v řízení nebyl přidělen advokát, tomuto se správní orgány vyhýbají, takový postup byl přitom namístě. Výslovně ale uvedl, že se nejedná o žalobní bod. Po projednání věci dospěl soud k závěru, že žaloba není důvodná.

13. Soud vycházel z následně zjištěných skutečností. Dne 17. 4. 2020 podal žalobce žádost o mimořádnou okamžitou pomoc, a to na vážnou mimořádnou událost, z důvodu nedostatku finančních prostředků na bydlení a živobytí v měsíci květnu 2020, neboť nesprávnou činností úředníků úřadu práce mu nejsou vypláceny přiznané dávky hmotné nouze, s předpokládanou výší pomoci 10 500 Kč. Současně písemně uvedl, že úřad práce má přehled o jeho příjmech a stavu bankovního účtu v souvislosti s předchozí žádostí o stejnou dávku na měsíc duben 2020, bydlí ve stejném bytě, dluh na nájemném nemá. Doložil formulář Doklad o výši měsíčních příjmů, z něhož vyplývá, že v měsících leden až březen 2020 neměl žádný příjem.
14. Výzvou ze dne 7. 5. 2020 byl žalobce vyzván, aby doložil potvrzení o příjmech za měsíc květen 2020, prohlášení o celkových sociálních a majetkových poměrech, doložil výši nákladů na bydlení za květen 2020 a jejich úhradu, případně potvrzení o dluhu na nájemném a službách za bydlení, doložil výpisy účtů, kterými má právo v květnu 2020 disponovat, a aby sdělil, kde získává prostředky na úhradu základních osobních potřeb a nákladů na bydlení. Žalobce reagoval písemným sdělením ze dne 11. 5. 2020. Uvedl, že úřad práce neodůvodnil požadavek na získávání prostředků, že příjmy za květen 2020 budou známy až v červnu 2020, ale jsou předpokládány ve výši 0 Kč a že jeho situace je úřadu práce dobře známa. Výše nákladů na bydlení je 12 500 Kč, výpis za květen 2020 bude k dispozici až v červnu 2020. Žalobce potvrdil, že nemá dluh na nájemném, to má být zapláceno koncem května 2020. Doložil formulář o výši měsíčních příjmů v květnu 2020 ve výši 0 Kč. Dále prohlášení o celkových sociálních a majetkových poměrech, ve kterém uvedl, že má nemovitý majetek, a to zahradu o výměře 3 482 m², v části D. týkající se movitého majetku uvedl, že má movitý majetek; pod kolonkou E. uvedl, že má vklad na účtech ve výši 155,52 Kč, jiné finanční prostředky nemá. Také doložil výpis z bankovního účtu za duben 2020, z kterého vyplývá vklad ze dne 29. 4. 2020 ve výši 6 500 Kč, přičemž následně byla odeslána částka 12 500 Kč s poznámkou nájemné a služby květen 2020. Úřad práce žalobce vyzval k vyjádření, zda dávka státní sociální podpory – příspěvek na bydlení – vyplacená v květnu 2020 ve výši 5 798 Kč byla užita na úhradu nákladů na bydlení v květnu 2020 a zda má žalobce náklady na bydlení za květen 2020 uhrazené. Žalobce potvrdil, že tímto způsobem dávku použil a že z výpisu z účtu za měsíc duben 2020 vyplývá, že dne 29. 4. 2020 z účtu odešla platba nákladů na bydlení na květen 2020 a že v květnu 2020 mu byl vrácen přeplatek za rok 2019 ve výši 3 214 Kč.
15. Rozhodnutím ze dne 2. 6. 2020 úřad práce zamítnul žalobcovu žádost o dávku mimořádné okamžité pomoci z důvodu mimořádné události. Rozhodnutí odůvodnil tím, že žalobce nepodal k výzvě vysvětlení, kde získává prostředky na úhradu základních osobních potřeb a nákladů na bydlení. Dále neprokázal, že by ho stihla některá z příkladmo vyjmenovaných mimořádných událostí. V řízení o opakovaných dávkách hmotné nouze, které byly nepravomocně odejmuty, žalobce nevysvětlil rozdíl mezi příjmy a výdaji, které je schopen setrvale hradit. Žalobce je schopen hradit náklady na živobytí a bydlení, přestože mu nejsou dávky hmotné nouze od února 2018 vypláceny, nemá žádný dluh na

nákladech na bydlení. Úřad práce zdůraznil subsidiární charakter dávky, která má být poskytnuta tehdy, pokud žadatel nemůže nepříznivou sociální situaci řešit jiným způsobem.

16. Žalobou napadeným rozhodnutím ze dne 28. 7. 2020 bylo prvostupňové rozhodnutí potvrzeno. V jeho odůvodnění žalovaný nejprve citoval rozhodnutí úřadu práce, následně popsal průběh správního řízení. Zdůraznil fakultativní a subsidiární charakter dávky mimořádné okamžité pomoci, která je určena na zcela neočekávané mimořádné výdaje, na událost, kterou osoba nemohla předpokládat, tou úhrada nákladů na bydlení není. Dále uvedl, že o mimořádnou pomoc se žádá v měsíci, kdy k mimořádné události došlo, žalobce podal dvě žádosti o dávku na stejný účel. Ačkoli žalobce dlouhodobě argumentuje nepříznivou finanční situací, setrvává v bytě s vyššími náklady, pro jednotlivce nepřiměřeně velkém. Nepracuje, ani brigádně, je veden v evidenci uchazečů o zaměstnání. Přestože mu dávky pomoci v hmotné nouzi byly naposledy vyplaceny v únoru a březnu 2018, je schopen hradit náklady na bydlení ve výši 12 500 Kč měsíčně i náklady na živobytí, dluhy na nájemném nemá. K opakovaným výzvám úřadu práce nedoložil, z jakých prostředků je schopen tyto náklady hradit, opakovaně uváděl, že tak činí z půjček. Podle žalovaného je úřadu práce uvážit, zda se v situaci vyžadující pomoc žadatel nachází a zda uzná účel dávky. S posouzením úřadu práce se žalovaný plně ztotožnil, nadto bylo doloženo, že náklady na bydlení za květen 2020 byly již dne 29. 4. 2020 uhrazeny. Žalovaný se věnoval povinnostem žadatelů o dávku dle § 49 zákona o pomoci v hmotné nouzi, uvedl, že podle § 49 odst. 2 písm. c) uvedeného zákona byl úřad práce oprávněn žalobce vyzvat k doložení dokladů o sociálních a majetkových poměrech. Žalobce pak nevyhověl výzvě, neboť nesdělil, kde získává prostředky na úhradu základních osobních potřeb a nákladů na bydlení, neosvědčil svou celkovou majetkovou situaci.
17. Žaloba směřuje proti rozhodnutí úřadu práce ve spojení s rozhodnutím žalovaného o zamítnutí žádosti žalobce o dávku mimořádné okamžité pomoci z důvodu mimořádné události. Soud předesílá, že rozhodnutí správních orgánů o obdobných žádostech žalobce o poskytnutí dávky mimořádné okamžité pomoci na úhradu pravidelných měsíčních nákladů na bydlení a živobytí v minulosti již přezkoumával (rozsudky zdejšího soudu sp. zn. 60 Ad 4/2018, 60 Ad 8/2020 a 58 Ad 12/2019), přičemž konstatoval, že k úhradě pravidelných nákladů na bydlení a živobytí slouží opakující se dávky pomoci v hmotné nouzi, resp. dávka státní sociální pomoci, nikoli dávky mimořádné okamžité pomoci v hmotné nouzi.
18. Shodně jako v označených věcech soud uvádí, že se nebude vyjadřovat k postupům úřadu práce, potažmo žalovaného, které se týkají správních řízení o odejmutí dávek hmotné nouze – příspěvku na živobytí či doplatku na bydlení od února, resp. března 2018, a pozastavení výplaty těchto dávek, neboť nejsou předmětem přezkumu soudu v projednávané věci.
19. V obecné rovině soud předesílá, že zákon o pomoci v hmotné nouzi zakotvuje dva typy dávek k zajištění základních životních podmínek fyzických osob. První skupinou dávek jsou dávky měsíčně se opakující, a to příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení (jenž navazuje na dávku státní sociální podpory příspěvek na bydlení). Do druhé skupiny patří dávky jednorázové, označované souhrnně jako dávka mimořádné okamžité pomoci,

zakotveny jsou v podstatě 4 varianty této dávky (§ 36 odst. 1 ve spojení s § 2 odst. 3, odst. 4, odst. 5 a odst. 6 zákona o pomoci v hmotné nouzi). Příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení jsou základními prostředky k zajištění osob nacházejících se v hmotné nouzi, jedná se o dávky obligatorní, tedy takové, na něž vzniká nárok splněním podmínek stanovených zákonem. K výplatě se přiznávají od prvního dne v měsíci, v němž bylo zahájeno řízení o dávku. K zajištění základních životních potřeb, nestačí-li k tomu dávky výše uvedené, lze pak z důvodů stanovených zákonem přiznat v případě mimořádných okolností ještě další jednorázovou dávku. Okamžitá mimořádná pomoc je však svojí povahou dávkou fakultativní (sporné je to pouze u dávky přiznávané z důvodu uvedeného v § 2 odst. 3 zákona o pomoci v hmotné nouzi, o kterou se však v posuzovaném případě nejedná), závislou na správním uvážení správního orgánu, nárok na ni vzniká až samotným rozhodnutím o jejím přiznání (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 7. 2013, č. j. 3 Ads 88/2012-42, všechny rozsudky Nejvyššího správního soudu dostupné na www.nssoud.cz).

20. Právě rozhodnutí o této nenárokové jednorázové dávce k žádosti žalobce ze dne 17. 4. 2020, evidované pod č. j. 30167/2020/LIB, je předmětem soudního přezkumu. Nejprve se soud musel zabývat namítanou nepřezkoumatelností napadených rozhodnutí. Nepřezkoumatelným pro nedostatek důvodů ve smyslu § 76 odst. 1 písm. a) s. ř. s. je takové rozhodnutí, z něhož nelze seznat, jaké skutečnosti vzal správní orgán za podklad svého rozhodnutí, na základě jakých důkazů tak učinil, jak se vypořádal s námitkami a návrhy účastníka řízení, jakými úvahami byl veden při hodnocení důkazů, podle kterých právních norem rozhodoval a proč. Rozhodnutí odvolacího orgánu se považuje za nepřezkoumatelné také tehdy, jestliže z něj není zřejmé, jak se vypořádal s odvolacími námitkami účastníka řízení. Současně ale platí, že argumentace správního orgánu nemusí reagovat na každou dílčí připomínku účastníka řízení, to by vedlo, zejména u rozsáhlých podání, k rozhodnutím nepřehledným, nesrozumitelným. Ačkoliv je podle § 68 odst. 3 správního řádu povinností správních orgánů svá rozhodnutí řádně odůvodnit, nelze tuto povinnost interpretovat jako požadavek detailní odpovědi na každou námitku. Správní orgán na určitou námitku může reagovat i tak, že v odůvodnění svého rozhodnutí prezentuje svůj odlišný názor, který přesvědčivě zdůvodní. Tím se s námitkami účastníka řízení vždy – minimálně *implicite* – vypořádá. Nelze proto bez dalšího uzavřít, že absence odpovědi na ten či onen odvolací argument v odůvodnění napadeného rozhodnutí způsobuje nezákonnost rozhodnutí či dokonce jeho nepřezkoumatelnost. Podstatné je, aby se správní orgán vypořádal se všemi základními námitkami účastníka řízení (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 5. 2009, č. j. 9 Afs 70/2008-13).
21. Soud má za to, že rozhodnutí žalovaného nepřezkoumatelné není a lze z něj seznat, jaké důvody žalovaného vedly k potvrzení odvoláním napadeného rozhodnutí úřadu práce. Žalovaný se ztotožnil s úřadem práce, že dávku nelze přiznat, neboť žalobce dávku žádal na pravidelné platby spojené s bydlením a živobytím, které z povahy věci nejsou neočekávanou událostí, kterou osoba o dávku žádající nemohla předpokládat. A dále proto, že žalobce je schopen tyto náklady pravidelně hradit z jiných zdrojů, opakovaně uvádí, že z půjček, které však odmítnul specifikovat. S odvolacími námitkami, které směřovaly do podstaty věci, tedy samotného nepřiznání dávky mimořádné okamžité pomoci, se žalovaný vypořádal dostatečně. Žalovaný se vyjádřil rovněž k požadavku na doložení skutečností rozhodných k vyhodnocení nároku na dávku, připustil, že zčásti byla výzva

úřadu práce ze dne 7. 5. 2020 zmatečná, pokud šlo o doložení teprve budoucích skutečností. Z rozhodnutí vyplývá, na základě jakých ustanovení posoudil žalovaný požadavek na doložení celkových majetkových a sociálních poměrů a původu prostředků, z nichž svoje náklady žalobce platí, za zákonný. Nepřezkoumatelnost rozhodnutí žalovaného nezpůsobuje, že žalovaný neuvedl ustanovení zákona o pomoci v hmotné nouzi, podle něhož má být žádost podána v měsíci, kdy k mimořádné události došlo. V daném směru se jedná pouze o dílčí nedostatek odůvodnění, který nepřezkoumatelnost rozhodnutí žalovaného nezakládá. Soud přitom zohlednil, že napadené rozhodnutí již bylo několikrát rozhodnutím v řadě, jehož předmětem byl přezkum rozhodnutí ve věci nepřiznání dávky mimořádné okamžité pomoci k obdobné žádosti žalobce na úhradu pravidelných nákladů na bydlení a živobytí, je tedy logické, že úřad práce i žalovaný zohlednili skutečnosti známé i z úřední činnosti.

22. Ani rozhodnutí úřadu práce neshledal soud nepřezkoumatelným. Z prvostupňového rozhodnutí lze dostatečným způsobem seznat důvody, které úřad práce vedly k zamítnutí žalobcovy žádosti, zejména je odůvodněn závěr, že žalobce ani v replice k výzvě ze dne 7. 5. 2020 nevysvětlil, kde získává prostředky na úhradu pravidelných výdajů na bydlení a živobytí, když tyto skutečnosti neobjasnil ani v řízení o opakovaných dávkách hmotné nouze. Žalobce ani neprokázal, že by ho postihla některá z příkladmo vyjmenovaných mimořádných událostí.
23. Pokud žalobce správním rozhodnutím vytýká, že z nich nevyplývají úvahy ohledně hodnocení důkazů, pak tato námitka nekoresponduje současně vznesené námitce, že dokazování nebylo prováděno. Z rozhodnutí správních orgánů podle přesvědčení soudu vyplývá, že orgány pomoci v hmotné nouzi vycházely ze skutečností uvedených žalobcem v žádosti a příslušných formulářích a dalších podáních, zohlednily, že ve věci úřad práce vydal výzvu v intencích § 49 zákona o hmotné nouzi, na kterou žalobce reagoval replikou, v níž však nepodal dostatečné vysvětlení k tomu, kde získává prostředky na hrazení svých pravidelných výdajů. Pokud orgány pomoci v hmotné nouzi vycházely ze zjištění, že žalobce nemá dluhy na nákladech na bydlení a hovořily o schopnosti zajišťovat si prostředky na úhradu těchto nákladů a živobytí, jednoznačně vycházely z žalobcem opakovaného tvrzení, že dluhy na nájemném nemá, z odkazů na výpisy z účtů, včetně výpisu z účtu za duben 2020, z něhož vyplývá úhrada nákladů na bydlení na květen 2020. Porušení § 68 odst. 3 správního řádu tvrzeným způsobem soud neshledal.
24. Námitky vůči procesnímu postupu úřadu práce, kterému žalobce vytýká, že nereagoval na jeho podání před vydáním rozhodnutí, žalobce uplatňuje u zdejšího soudu pravidelně. I v tomto případě má soud za to, že nebylo vadou řízení, pokud úřad práce před vydáním rozhodnutí nesdělil či dokonce neprojednal s žalobcem, jak nahlíží na skutečnosti uváděné v replice žalobce k výzvě. Není bez dalšího povinností úřadu práce reagovat písemně na každé podání žadatele, zvláště pak není jeho povinností sdělovat žadateli v průběhu správního řízení důvody vedoucí k závěru, že žádost bude zamítnuta, neboť předložené doklady nejsou dostatečné. Pokud žalobce namítal porušení § 37 odst. 3 správního řádu ze strany úřadu práce, uplatnil tuto námitku až při ústním jednání, tedy opožděně. Žalobce ani netvrdí, jaké skutečnosti či dokonce důkazy nemohl v řízení v důsledku postupu úřadu práce uplatnit. Soud doplňuje, že za situace, kdy žalobce opakovaně pouze sdělil, že své náklady hradí z půjček, o nichž neexistuje písemný důkaz, a orgánům hmotné nouze

neuevdl podrobnější údaje o okolnostech čerpání půjček, nebylo vadou, pokud úřad práce od žalobce nevyžadoval další součinnost. Z podání žalobce a jeho postoje v daném řízení i řízeních dalších bylo zřejmé, že žalobci je požadavek na doložení příjmů z půjček dostatečně jasný, ale další skutečnosti nesdělí. Ostatně před soudem žalobce namítal (soudu známo z úřední činnosti – ústního jednání ve věci sp. zn. 60 Ad 8/2020), že správní orgány odmítají pochopit, že žalobce nemíní osoby, které mu finanční prostředky půjčily, zatáhnout a vystavit je účasti na úkonech ve správním řízení. Obecná je námitka týkající se povinnosti odvolacího správního orgánu odůvodnit, proč správní orgán nezohlednil námitky či neprovedl důkazy, soud se jí proto nezabýval.

25. K důvodům, které správní orgány vedly k zamítnutí žádosti o dávku mimořádné okamžité pomoci z důvodu mimořádné události, soud uvádí následující. Podle § 36 odst. 1 zákona o pomoci v hmotné nouzi platí, že nárok na mimořádnou okamžitou pomoc má mj. osoba uvedená v § 2 odst. 4 a 5, pokud je považována za osobu v hmotné nouzi. Podle § 2 odst. 4 zákona o pomoci v hmotné nouzi za osobu v hmotné nouzi může orgán pomoci v hmotné nouzi považovat též osobu, kterou postihne vážná mimořádná událost a její celkové sociální a majetkové poměry jsou takové, že jí neumožňují překonat nepříznivou situaci vlastními silami. Vážnou mimořádnou událostí se rozumí zejména živelní pohroma (například povodeň, vichřice a vyšší stupně větrné pohromy, zemětřesení), požár nebo jiná destruktivní událost, ekologická nebo průmyslová havárie. Podle § 37 písm. b) zákona o pomoci v hmotné nouzi se výše mimořádné okamžité pomoci osobě uvedené v § 2 odst. 4 stanoví s přihlédnutím k majetkovým poměrům a příjmové situaci osoby až do patnáctinásobku částky životního minima jednotlivce.
26. Z uvedeného je zřejmé, že správní uvážení orgánu pomoci v hmotné nouzi o žádosti o uvedenou dávku bude odvislé od charakteru události, kterou je žadatel postižen, dále od jeho celkových sociálních a majetkových poměrů a příjmové situace, které žadateli neumožňují, aby takovou nepříznivou situaci zvládnul vlastními silami.
27. Za účelem tohoto posouzení byl úřad práce oprávněn požadovat po žalobci výzvou ve smyslu § 49 odst. 1 písm. a), odst. 2 písm. b) zákona o pomoci v hmotné nouzi, aby prokázal skutečnosti relevantní pro posouzení, zda může být považován za osobu v hmotné nouzi ve smyslu § 2 odst. 4 zákona o pomoci v hmotné nouzi. Úřad práce byl tedy oprávněn po žalobci požadovat, aby doložil nejen skutečnosti týkající se události, pro kterou o dávku žádal, ale také celkové sociální a majetkové poměry, aby mohl posoudit, zda mu opravdu neumožňují překonat nepříznivou situaci vlastními silami. Pokud bylo úřadu práce současně z úřední činnosti a rovněž ze skutečností uváděných žalobcem známo, že žalobce pravidelně hradí náklady spojené s bydlením (dle tvrzení žalobce z půjček, které však opakovaně odmítal konkretizovat s poukazem na absenci písemných dokladů) a nemá na nich dluh, byl požadavek na prokázání původu prostředků, z nichž jsou tyto výdaje hrazeny, zcela legitimní. Soud zdůrazňuje, že pokud v řízení o žádosti o dávku hmotné nouze vyjde najevo potřeba osvědčit skutečnosti rozhodné pro přiznání dávky, je povinen žadatel tyto skutečnosti osvědčit. Výzva vydaná úřadem práce dne 7. 5. 2020 je tedy srozumitelná a oprávněná co do požadavku na prokázání celkových sociálních a majetkových poměrů a původu prostředků, z nichž žalobce pravidelně hradí svoje osobní potřeby a náklady na bydlení, k jejichž úhradě dávku mimořádné okamžité pomoci požadoval přiznat. Nesplnění povinností uložených v tomto směru výzvou úřadu práce

mohlo vyvolat následky ve smyslu § 49 odst. 5 zákona o pomoci v hmotné nouzi. Své celkové sociální a majetkové poměry žadatel v zásadě uvádí do prohlášení o celkových sociálních a majetkových poměrech, resp. do formuláře týkajícího se měsíčních příjmů. Poskytnutím tohoto prohlášení, resp. příslušného formuláře o příjmech, však nelze považovat povinnosti žadatele o dávku hmotné nouze za vyčerpané. Žadatel je povinen poskytnout orgánům pomoci v hmotné nouzi potřebnou součinnost a jako účastníka správního řízení ho stíhá povinnost ve smyslu § 50 odst. 2 a § 52 správního řádu označit, případně předložit na podporu svých tvrzení důkazy. Pokud v minulosti žalobce opakovaně k výzvě úřadu práce k prokázání původu částek, které mu byly v hotovosti vyplaceny na účet, uváděl, že vklady pochází z půjček na zaplacení nájmu, bylo na něm, aby svoje tvrzení prokázal. A pokud ani v řízení o žádosti ze dne 17. 4. 2020 žalobce k výzvě úřadu práce neprokázal, kde získává prostředky na pravidelnou úhradu základních potřeb a nákladů na bydlení, úřad práce nepochybil, pokud žádost o dávku mimořádné okamžité pomoci zamítnul podle § 49 odst. 5 zákona o pomoci v hmotné nouzi.

28. Tvrdí-li žalobce, že žádost byla důvodná, neboť zastavení výplaty dávek hmotné nouze je mimořádnou, těžko očekávatelnou kalamitní událostí, nemohl mu soud přisvědčit a plně se ztotožnil s důvody uváděnými správními orgány. Žalobce o dávku mimořádné okamžité pomoci požádal (shodně jako v minulosti) z důvodu potřeby zajistit úhradu životních nákladů, a to bydlení a živobytí, když mu nejsou vypláceny dávky pomoci v hmotné nouzi, kterou tentokrát označil jako vážnou mimořádnou událost.
29. Jak bylo uvedeno shora, k úhradě základních životních nákladů včetně nákladů na bydlení a živobytí osobám v hmotné nouzi však slouží opakující se dávky hmotné nouze (příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení). Ke shodnému účelu v zásadě nemá být přiznána dávka mimořádné okamžité pomoci. A to ani tehdy, pokud by snad opakující se dávky hmotné nouze nebyly žadateli v rozporu se zákonem vypláceny, případně mu byly nesprávně odejmuty. Důvody, pro které žalobce požadoval dávku mimořádné okamžité pomoci, se míjí s účelem, pro který je tento typ jednorázové dávky mimořádné okamžité pomoci zákonem o pomoci v hmotné nouzi upraven (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 7. 2013, č. j. 3 Ads 88/2012-42), k tomuto závěru zdejší krajský soud dospěl již v rozsudcích ze dne 15. 11. 2018, č. j. 60 Ad 4/2018-35, a ze dne 29. 7. 2020, č. j. 58 Ad 12/2009-34, či ze dne 20. 8. 2020, č. j. 60 Ad 8/2020-25. Stěží lze žalobcem tvrzený účel dávky podřadit pod vážnou mimořádnou událost ve smyslu § 2 odst. 4 zákona o pomoci v hmotné nouzi, jehož smyslem je poskytnout hmotnou pomoc osobě postižené vážnou nepředvídatelnou událostí charakteru živelní pohromy či jiné destruktivní události či havárie.
30. Soud i v projednávaném případě uvádí, že mimořádná okamžitá pomoc jako dávka pomoci v hmotné nouzi slouží k poskytnutí nezbytně nutné finanční pomoci pro překonání určité mimořádné tíživé sociální situace osobě, u které je prokazatelně zjištěno, že není schopna vzhledem ke svým příjmům a majetkovým a sociálním poměrům schopna určitý nezbytný výdaj uhradit (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 7. 2013, č. j. 3 Ads 84/2012-48, publ. pod č. 2904/2013 Sb. NSS). Soud tedy uzavírá, že úřad práce a žalovaný při vydání přezkoumávaných rozhodnutí zákon o pomoci v hmotné nouzi neporušili.

V. Závěr krajského soudu a náklady řízení

31. Z uvedených důvodů vyhodnotil soud žalobní námitky jako nedůvodné a žalobu zamítl podle § 78 odst. 7 s. ř. s.
32. Podle § 60 odst. 1 věta první s. ř. s. má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Podle § 60 odst. 2 s. ř. s. ustanovení odst. 1 neplatí, mělo-li být právo na náhradu nákladů řízení přiznáno správnímu orgánu ve věcech důchodového pojištění, nemocenského pojištění, pomoci v hmotné nouzi a sociální péče.
33. V souzené věci byl úspěšný žalovaný správní orgán, protože se však jednalo o věc pomoci v hmotné nouzi, na náhradu nákladů řízení nemá právo. Soud proto vyslovil, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat **kasační stížnost** ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Liberec 26. listopad 2020

Mgr. Lucie Trejbalová
samosoudkyně